

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP. 410.3.2.2024

Pan Stanisław Węgrzyn
Dyrektor
Miejskiego Zarządu Budynków Komunalnych
w Kędzierzynie-Koźlu
ul. Grunwaldzka 6
47-220 Kędzierzyn-Koźle

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/093 – Zapobieganie bezdomności zwierząt domowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Zarząd Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu, ul. Grunwaldzka 6, 47-220 Kędzierzyn-Koźle ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Stanisław Węgrzyn, Dyrektor Miejskiego Zarządu Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu, od 20 czerwca 2011 r. W okresie od 31 marca 2023 r. do 1 maja 2023 r. obowiązki Dyrektora Miejskiego Zarządu Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu pełniła Dorota Zasłanka.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami oraz warunki jej realizacji 2. Zapobieganie bezdomności zwierząt 3. Finansowanie oraz rozliczenie zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024, do zakończenia czynności kontrolnych, z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Wojciech Jarzyna, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/16/2024 z 30 stycznia 2024 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Podmiot prowadzący Schronisko dla Zwierząt Bezdomnych w Kędzierzynie-Koźlu.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą, w Schronisku dla Zwierząt Bezdomnych w Kędzierzynie-Koźlu w sposób skuteczny realizowano zadania związane z opieką nad zwierzętami bezdomnymi. W odniesieniu do psów zabezpieczono nie tylko prawidłowe warunki wynikające z wymogów w zakresie dobrostanu zwierząt, ale również zapewniono psom wyprowadzanie na spacer z częstotliwością znacznie przekraczającą wymagane minimum, a powierzchnia wybiegu dla psów była 10-krotnie większa od obowiązującej, minimalnej normy. W Schronisku aktywnie wspierano wolontariat – w okresie objętym kontrolą oświadczenia o przystąpieniu do wolontariatu wypełniły łącznie 764 osoby. Aktywnie i skutecznie prowadzono także akcje adopcji zwierząt, w tym w ramach współpracy m.in. z klubem siatkarskim Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle. Podejmowane działania promocyjno-informacyjne uzyskały pozytywny oddźwięk w lokalnym środowisku, czego efektem było przyznanie Schronisku w 2019 r. nagrody lokalnych mediów za prowadzone akcje i działania. Zwierzętom zapewniono wszystkie obowiązkowe szczepienia oraz prowadzono kastrację lub sterylizację. Zwierzęta były również znakowane poprzez implantację transponderów, a informacje o numerze transpondera wprowadzano do ogólnodostępnej bazy danych. Działalność Schroniska w zakresie opieki nad bezdomnymi zwierzętami pozytywnie oceniło m.in. Stowarzyszenie Ukochaj Zwierzę, Kędzierzyńsko-Kozielskie Towarzystwo Przyjaciół Zwierząt i Opieki nad Zwierzętami oraz Inspektorat do spraw Ochrony Zwierząt Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Zwierząt „ANIMALS” w Kędzierzynie-Koźlu.

W Schronisku zapewniono prawidłową realizację zadań objętych porozumieniami zawartymi z ośmioma innymi gminami. W okresie objętym kontrolą w Schronisku prowadzono wykaz zwierząt oraz ewidencję wyprowadzeń psów na spacer/wybiegi, przy czym ewidencja ta nie była prowadzona w formie elektronicznej wymaganej obowiązującymi przepisami. Schronisko zapewniało też, w całym okresie objętym kontrolą, opiekę również bezdomnym kotom. W pomieszczeniach przeznaczonych dla kotów nie spełniono jednak obowiązujących norm powierzchniowych, na co wpływ miała rosnąca liczba przyjmowanych zwierząt. W Schronisku nie zapewniono ponadto, po zmianie w 2022 r. określonych przepisami wymogów w zakresie wymiaru czasowego opieki⁴, całodobowej opieki nad zwierzętami, a także nie wyłożono mat dezynfekcyjnych przed wejściami do pomieszczeń izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę zakaźną oraz kwarantanny - powyższe nieprawidłowości usunięto przed wszczęciem kontroli NIK. W Schronisku nie prowadzono również ewidencji świadczonych usług.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Obowiązujących od dnia 27 stycznia 2023 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami oraz warunki jej realizacji

Opis stanu faktycznego

1.1. Miejski Zarząd Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu⁶ będący jednostką budżetową Gminy Kędzierzyn-Koźle prowadził - jako wyodrębnioną część swojej statutowej działalności - Schronisko dla Zwierząt Bezdomnych w Kędzierzynie-Koźlu⁷. Zostało ono zlokalizowane przy ulicy Gliwickiej 20 i obsługiwało dziewięć gmin⁸.

W okresie objętym kontrolą obowiązywało osiem porozumień⁹ zawartych pomiędzy Gminą Kędzierzyn-Koźle a gminami, które powierzyły Schronisku opiekę nad bezdomnymi psami ze swojego terenu¹⁰. Były to: Gmina Cisek¹¹, Gmina Izbicko¹², Gmina Walce¹³, Gmina Ujazd¹⁴, Gmina Gogolin¹⁵, Gmina Reńska Wieś¹⁶, Gmina Głogówek¹⁷ oraz Gmina Ozimek¹⁸. W przypadku Gminy Kędzierzyn-Koźle, poza opieką nad bezdomnymi psami, Schronisko objęło opieką również bezdomne koty. Odległość od Schroniska do siedzib urzędów ww. gmin, poza Gminą Kędzierzyn-Koźle, wynosiła: 12,2 km (Cisek); 34,0 km (Izbicko); 18,8 km (Walce); 14,7 km (Ujazd); 24,4 km (Gogolin); 7,3 km (Reńska Wieś); 26,9 km (Głogówek) oraz 50 km (Ozimek)¹⁹.

Maksymalna liczba zwierząt przewidziana dla Schroniska wynosiła:

a/ w odniesieniu do psów: 80 szt. w latach 2019-2020; 90 szt. w latach 2021-2022; od 139 do 201 szt. w latach 2023-2024 (I kwartał) – w zależności od wielkości (masy ciała) zwierzęcia;

b/ w odniesieniu do kotów: 30 szt. w latach 2019-2022; 36 szt. – w latach 2023-2024 (I kwartał).

W Schronisku w kolejnych latach przebywało (według stanu na 31 grudnia):

a/ w 2019 r. – 58 psów i 62 koty, b/ w 2020 r. – 59 psów i 40 kotów, c/ w 2021 r. – 60 psów i 62 koty, d/ w 2022 r. – 76 psów i 51 kotów, e/ w 2023 r. – 71 psów i 61 kotów.

W liczbie przebywających w Schronisku psów występowała stała tendencja wzrostowa od 2022 r. W opinii Kierownika Schroniska *za wzrost ten odpowiedzialnych może być kilka czynników. Ze względu na zbieżność dat można pomyśleć o wybuchu wojny na Ukrainie. Kędzierzyn-Koźle położony jest blisko autostrady A4, nie jest więc wykluczone, że uchodźcy podróżujący dalej na zachód, z różnych powodów, nie mogąc zabrać zwierząt ze sobą, porzucali je w naszym rejonie. Kolejnym, nawet bardziej prawdopodobnym czynnikiem, biorąc pod uwagę ciągłość zjawiska, może być inflacja. Skutkowało to wzrostem cen karmy, usług weterynaryjnych i generalnego nakładu finansowego niezbędnego do zapewnienia opieki zwierzętom. Nieraz*

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dalej: MZBK.

⁷ Dalej: Schronisko.

⁸ W tym Gminę Kędzierzyn-Koźle.

⁹ Dalej: Porozumienia.

¹⁰ W treści porozumień wpisano m.in. obowiązek kompleksowej opieki nad bezdomnymi psami przez Schronisko, w tym zapewnienie godziwych warunków pobytu w Schronisku.

¹¹ Porozumienia: a/ z 27 lipca 2017 r. oraz b/ z dnia 30 kwietnia 2020 r.

¹² Porozumienie z 2 stycznia 2015 r.

¹³ Porozumienie z 15 września 2011 r.

¹⁴ Porozumienie z 19 września 2011 r.

¹⁵ Porozumienie z 22 sierpnia 2011 r.

¹⁶ Porozumienie z 10 marca 2020 r.

¹⁷ Porozumienie z 10 marca 2020 r.

¹⁸ Porozumienie z 30 czerwca 2022 r.

¹⁹ Schronisko zlokalizowane na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle, od siedziby Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle 4,8 km.

osobiście rozmawiałem z osobami skarżącymi się na ten problem. Jest zatem możliwe, że niektórzy właściciele decydowali się na porzucenie zwierzęcia w celu ograniczenia, i tak rosnących, kosztów życia i utrzymania.

(akta kontroli str. 12-112, 324-328, 455-462, 1137, 1201-1202, 1219, 1225, 1230, 1233)

1.2. Przez cały okres objęty kontrolą Schronisko było wpisane do właściwego rejestru prowadzonego przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kędzierzynie-Koźlu i miało nadany numer identyfikacyjny. Powiatowy Lekarz Weterynarii z Kędzierzyna-Koźla zaświadczył²⁰, że Schronisko:

a/ zostało wpisane 3 lutego 2003 r. do rejestru z weterynaryjnym numerem identyfikacyjnym 16033401;

b/ zostało wpisane do rejestru 16 marca 2005 r. z weterynaryjnym numerem identyfikacyjnym 16038601 – wykorzystanie ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego oraz 10 sierpnia 2007 r. z weterynaryjnym numerem identyfikacyjnym 16038002 – transport ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego, w związku z prowadzoną przez podmiot działalnością nadzorowaną²¹.

Schronisko było objęte nadzorem weterynaryjnym Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kędzierzynie-Koźlu (dalej PLW). W okresie objętym kontrolą służby weterynaryjne przeprowadziły w Schronisku łącznie 13 kontroli (do końca 2023 r.), z czego trzy w 2019 r., dwie w 2020 r., dwie w 2021 r., dwie w 2022 r. oraz cztery w 2023 r. W protokołach z kontroli przeprowadzanych w Schronisku przez PLW wskazano konieczność dostosowania Schroniska do norm wprowadzonych treścią rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt²², przede wszystkim w zakresie dotyczącym: a/ ułożenia mat dezynfekujących przed wejściami do izolatek dla zwierząt chorych oraz podejrzanych o chorobę zakaźną, a także przed wejściami do pomieszczeń kwarantanny i przeznaczonych do wykonywania zabiegów dezynsekcji; b/ prowadzenia wykazu zwierząt w formie elektronicznej; c/ zapewnienia całodobowej opieki nad zwierzętami; d/ prowadzenia ewidencji wyprowadzeń psów na spacer i wybiegi w formie elektronicznej; d/ zapewnienia odpowiedniego (spełniającego wymogi powierzchniowe) pomieszczenia dla kotów²³; e/ usunięcia ubytków w posadzkach w kojach dla psów w lewym skrzydle boksów²⁴.

Z powyższych wymogów, do dnia rozpoczęcia kontroli NIK, spełniono wymóg prowadzenia wykazu zwierząt w formie elektronicznej, ułożenia mat oraz zapewnienia całodobowej opieki.

W 2021 r. kontrolę w Schronisku przeprowadzili przedstawiciele Gminy Gogolin, a jej zakres obejmował prawidłowość realizacji zapisów porozumienia dotyczącego opieki nad bezdomnymi psami odłowionymi z terenu Gminy Gogolin²⁵. W wyniku kontroli stwierdzono, że akta dotyczące psów z terenu Gminy Gogolin z lat 2019-2020 prowadzone były w sposób przejrzysty, a zweryfikowane zapisy pokrywały się z zestawieniami miesięcznymi przekazywanymi przez Schronisko tej gminie.

²⁰ Pismo z dnia 9 lutego 2024 r., sygn. DZ.94.04.24.

²¹ Art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075, ze zm.).

²² Dz. U. poz. 175, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.

²³ Protokół kontroli NR 2/2022 z 30 grudnia 2022 r.

²⁴ Kojce o numerach od jeden do dwanaście. Protokół kontroli NR 2/2023 z 22 grudnia 2023 r.

²⁵ Kontrola obejmowała lata 2019-2020.

W protokole tej kontroli wskazano: *Psy przebywają w czystych, przestronnych kojcach, pod opieką weterynaryjną, są wyprowadzane na spacer przez pracowników jednostki oraz wolontariuszy. W toku kontroli ustalono, że nie ma zastrzeżeń do prawidłowości wywiązywania się Schroniska z zapisów porozumienia z Gminą Gogolin.*

(akta kontroli str. 116-122, 125-246)

1.3. Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle w uchwale Nr VIII/97/11 z dnia 28 kwietnia 2011 r.²⁶, określiła m.in. wymagania dotyczące uzyskania zezwolenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt. Zgodnie z tymi wymaganiami przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia powinien: 1/ dysponować tytułem prawnym do nieruchomości, na której prowadzić będzie schronisko dla zwierząt; 2/ zapewnić na terenie schroniska ujęcie wody lub przyłączenie do sieci wodociągowej; 3/ zapewnić na terenie schroniska zbiornik bezodpływowy ścieków lub przyłączenie do sieci kanalizacyjnej; 4/ dysponować urządzeniami do gromadzenia odchodów zwierząt; 5/ dysponować atestowanymi środkami do obozwładniania i chwywania zwierząt w sposób niepowodujący zagrożenia dla ich życia i zdrowia, ani niezadający im cierpienia; 6/ w przypadku braku pieca do spalania zwłok zwierząt, udokumentować gotowość do odbioru przez podmiot zajmujący się unieszkodliwianiem takich zwłok; 7/ prowadzić ewidencję świadczonych usług.

Miejski Zarząd Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu, jako jednostka organizacyjna Gminy Kędzierzyn-Koźle, nie miał obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt oraz na ochronę przed bezdomnymi zwierzętami na obszarze własnej gminy, ale musiał spełniać warunki wymagane przy udzielaniu takich zezwoleń²⁷.

W uchwale Nr XXXII/403/13 Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle z dnia 24 stycznia 2013 r.²⁸ wskazano, że jednym z zadań MZBK jest prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt²⁹. Schronisko spełniało wymogi wskazane w ww. uchwale w sprawie wymagań, jakie powinien spełnić przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt, grzebowiska i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części, z wyjątkiem wymogu wskazanego w pkt 7 oraz posiadania dokumentacji potwierdzającej spełnienie wymogu wskazanego w pkt 5, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 8 i 9).

(akta kontroli str. 16, 22-24, 987-1035)

1.4. Schronisko zlokalizowane zostało w Kędzierzynie-Koźlu przy ul. Gliwickiej 20 na terenie 2,4613 ha. Schronisko dla psów funkcjonowało od 1 grudnia 1997 r., a od 1 grudnia 2017 r. rozpoczęło działalność również schronisko dla kotów. Kierownik Schroniska wyjaśnił, że *jedyną inwestycją, która została przedsięwzięta w związku z ww. rozporządzeniem, była instalacja monitoringu, koszt inwestycji wyniósł 60 270 zł brutto.*

²⁶ W sprawie wymagań, jakie powinien spełnić przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt, grzebowiska i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części (Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 57, poz. 745).

²⁷ Art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2024 r. poz. 399).

²⁸ Zmieniającej uchwałę w sprawie przekształcenia Miejskiego Zarządu Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu z zakładu budżetowego w jednostkę budżetową.

²⁹ § 1 ust. 2.

Działalność Schroniska była akceptowana przez społeczność lokalną, a MZBK szeroko współpracował z innymi podmiotami na rzecz promocji adopcji, co opisano w dalszej części wystąpienia.

(akta kontroli str. 132, 136, 164-166, 252)

1.5. W wyniku oględzin przeprowadzonych w Schronisku³⁰ stwierdzono, że infrastruktura spełniała następujące wymogi, wskazane w przepisach rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.:

1/ teren, na którym zlokalizowano Schronisko posiadał utwardzone drogi komunikacyjne;

2/ teren, na którym przebywały psy zabezpieczony został ogrodzeniem o wysokości 2 m, trwale związanym z gruntem, uniemożliwiającym przedostanie się psów na zewnątrz;

3/ zapewniono wybieg dla psów o powierzchni 1 056 m², tj. o powierzchni 10-krotnie większej niż minimalna wymagana powierzchnia; z podłożem trawiastym, o równo przyciętej trawie, zapewniający psom cień dzięki rosnącym drzewom i krzewom, z materiałami zajmującymi uwagę zwierząt (zabawkami);

4/ na terenie Schroniska wyodrębniono pomieszczenia do: a/ kwarantanny zwierząt przyjętych do schroniska, b/ wykonywania podstawowych zabiegów leczniczych (wyposażone w stół zabiegowy), c/ izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę zakaźną, d/ utrzymywania zwierząt zdrowych (w tym osobne pomieszczenie dla niekastrowanych samców i samic), e/ separacji zwierząt agresywnych, e/ utrzymywania samic z oseskami³¹, f/ utrzymywania młodych oddzielonych od matek;

5/ na terenie Schroniska wyodrębniono również miejsca: a/ do przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych, b/ do przechowywania karmy dla zwierząt, c/ do przechowywania środków dezynfekcyjnych, d/ do wydawania zwierząt ze Schroniska, e/ składowania odchodów zwierząt; f/ w osobnym pomieszczeniu umieszczono urządzenie chłodnicze do czasowego przetrzymywania zwłok przed przekazaniem ich do zakładu prowadzącego działalność w zakresie unieszkodliwiania zwłok zwierząt.

(akta kontroli str. 1171-1188, 1189-1197)

1.6. W wyniku oględzin przeprowadzonych w Schronisku stwierdzono, że wszystkim psom przebywającym w kojach zapewniono możliwość swobodnego poruszania się, ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi oraz dostęp do światła słonecznego. Normy powierzchniowe w odniesieniu do psów w każdym przypadku zostały spełnione. Wszystkie pomieszczenia, kojce i wybiegi w całym Schronisku utrzymywane były w czystości. Legowiska dla wszystkich zwierząt były czyste i suche oraz regularnie czyszczone. Wszystkim zwierzętom zapewniono dostęp do czystej wody podawanej w wyczyszczonych miskach. Uczestniczący w oględzinach lekarz weterynarii potwierdził, że zwierzęta przebywające w kojach nie mają obrażeń. W trakcie oględzin, na losowo wybranej grupie zwierząt³², potwierdzono fakt wszczepienia im transponderów.

W Schronisku nie spełniono natomiast norm powierzchniowych w odniesieniu do pomieszczeń przeznaczonych dla kotów, a także występowały ubytki w posadzkach w części kój dla psów, brak było również mat dezynfekujących przed wejściami do izolatek dla zwierząt chorych oraz podejrzanych o chorobę zakaźną, a także przed wejściami do pomieszczeń kwarantanny.

³⁰ W dniach 12 oraz 15 kwietnia 2024 r.

³¹ W trakcie oględzin w Schronisku nie przebywały samice z oseskami.

³² Wskazanych przez specjalistów biorących udział w oględzinach pięciu psów.

Ustalenia te szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 1-3).
(akta kontroli str. 249, 252, 1171-1172, 1199, 1201-1202)

1.7. W wyniku oględzin przeprowadzonych w Schronisku stwierdzono, że zwierzęta karmione były co najmniej raz dziennie. Każde zwierzę posiadało przypisaną do siebie miskę oraz wystarczającą ilość karmy. W trakcie oględzin potwierdzono, że zwierzęta karmiono karmą właściwą dla danego gatunku zwierząt. W Schronisku obowiązywała instrukcja żywienia psów oraz procedura karmienia kotów. W wyniku oględzin potwierdzono przestrzeganie reguł w zakresie żywienia zwierząt ustalonych w ww. dokumentach.

(akta kontroli str. 289-293, 1171-1188, 1189-1197)

1.8. W Schronisku od 23 stycznia 2023 r. prowadzono ewidencję wyprowadzeń psów na spacer lub wybiegi jedynie w formie papierowej, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 4). Ewidencja wyprowadzeń psów na spacer lub wybiegi zawierała wszystkie obligatoryjne elementy³³ wskazane w § 7 ust. 6 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. Na podstawie próby³⁴ stwierdzono, że w Schronisku nie tylko spełniono wymóg³⁵ zapewnienia psom wyjścia na wybieg lub spacer nie rzadziej niż dwa razy w tygodniu, ale zapewniono im, co do zasady³⁶, codzienne wyjścia na spacer lub wybieg. W Schronisku korzystano w tym zakresie z pomocy wolontariuszy. Kierownik Schroniska wyjaśnił, że *praca wolontariuszy ma ogromne znaczenie dla zwierząt w Schronisku. Wolontariat polega przede wszystkim na opiece nad zwierzętami, w tym wyprowadzaniu psów na spacer, socjalizacji zwierząt, nauce podstaw tresury.*

Szerzej temat wolontariatu w Schronisku opisano w pkt 1.11.

(akta kontroli str. 487-489, 917, 928)

1.9. W Schronisku nie zapewniono, począwszy od 27 stycznia 2023 r., tj. od daty wejścia w życie przepisów rozporządzenia wymagań weterynaryjnych z 2022 r., całodobowej opieki nad zwierzętami poza godzinami pracy schroniska, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 5).

W okresie objętym kontrolą w Schronisku pracowało: a/ dziewięć osób w 2019 r., b/siedem w 2020 r., c/ dziewięć w 2021 r., d/ dziesięć w 2022 r., e/ dziesięć w 2023 r. i f/ dziesięć osób w I kwartale 2024 r. Od 15 września 2021 r. w Schronisku zatrudniona była osoba posiadająca kwalifikacje zawodowe w zawodzie technik weterynarii. Średni dzienny czas pracy pracowników Schroniska³⁷ na liczbę pomieszczeń (kojców) dla psów oraz na liczbę psów wynosił: a/ na koniec 2019 r. – 1 h 27 min na kojec oraz 1 h 6 min na psa; b/ na koniec 2023 r. – 1 h 27 min na kojec oraz 54 min, na psa.

W okresie objętym kontrolą w Schronisku zatrudniono 12 pracowników, z czego 10 zatrudniono przed dniem wejścia w życie przepisów rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., tj. przed 27 stycznia 2023 r. W momencie zatrudnienia, czterech z 10 ww. pracowników nie posiadało przeszkolenia w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 6).

³³ Tj. imię i nazwisko osoby wyprowadzającej psy, numer ewidencyjny psa, datę wyprowadzenia psa na spacer lub wybieg.

³⁴ Obejmującej 20 psów przebywających w Schronisku w 2023 r.

³⁵ Wskazany w § 3 ust. 6 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.

³⁶ Średnio w ciągu roku psy (objęte próbą kontrolną) nie były wyprowadzane na spacer/wybieg rzadziej niż jeden dzień w miesiącu (0,75 dnia).

³⁷ Bez nakładu pracy wolontariuszy.

W Schronisku obowiązywała w okresie objętym kontrolą procedura opieki nad zwierzętami³⁸. W ww. procedurze nie wprowadzono wymogu, zgodnie z którym zwierzęta przebywające w pomieszczeniach kwarantanny obsługiwane powinny być w ostatniej kolejności, aby zminimalizować rozwleczenie chorób na zwierzęta zdrowe przebywające w pozostałych pomieszczeniach (strefa kwarantanny powinna być traktowana jako potencjalnie zakaźna, a kierunek dróg komunikacyjnych prowadzić od innych obiektów do kwarantanny, a nie odwrotnie).

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że *pomimo iż taki zapis nie figuruje w procedurze, to jest w Schronisku przyjętą praktyką, że pomieszczenia kwarantanny sprzątane są na samym końcu. Do tej pory, ani nasz weterynarz, ani Powiatowy Inspektorat Weterynarii nie sugerowali nam zmiany procedur w tym zakresie, które wydają się skuteczne, jako że w okresie objętym kontrolą nie mieliśmy w Schronisku żadnej epidemii u psów.*

(akta kontroli str. 253, 915, 924, 930, 985-986, 1142, 1168, 1235-1237)

1.10. W Schronisku zapewniono zwierzętom opiekę weterynaryjną. Przez cały okres objęty kontrolą obowiązywały umowy zawarte pomiędzy MZBK a podmiotem prowadzącym gabinet weterynaryjny³⁹, w treści których wskazano szczegółowy zakres zadań obejmujący m.in. a/ prowadzenie obsługi według potrzeb leczenia zwierząt i na pilne wezwanie; b/ szczepienia ochronne; c/ odpchlenia i odrobaczenia; d/ leczenie zachowawcze; e/ czipowanie zwierząt; f/ eutanazję zwierząt i usypianie ślepych miotów; g/ prowadzenie ewidencji chorych zwierząt; h/ wizytację w Schronisku pięć razy w tygodniu po dwie godziny dziennie⁴⁰, następnie trzy razy w tygodniu po dwie godziny dziennie⁴¹.

W Schronisku, w okresie objętym kontrolą, nie wprowadzono odrębnej procedury w zakresie zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych zwierząt. Zapisy w tym zakresie wprowadzono w treści procedury obsługi zwierząt. Kierownik Schroniska wyjaśnił, że *kontrolę stanu zdrowia zwierząt dwa razy dziennie przeprowadzają pracownicy (po rozpoczęciu pracy i przed jej zakończeniem), natomiast trzy razy w tygodniu stan zdrowia zwierząt kontroluje weterynarz, co jest udokumentowane w książkach leczenia. Oprócz tego psy i koty raz w roku przy szczepieniu przechodzą gruntowne badanie okresowe, w zależności od wieku/stanu/kondycji zwierzęcia. W razie choroby badania przeprowadzane są z większą częstotliwością.*

W obowiązującej w Schronisku do 22 lutego 2024 r. *Procedurze obsługi psów po przywiezieniu do Schroniska*, wskazano, że zwierzę poddawane jest kwarantannie przez okres do 14 dni według oceny lekarza weterynarii, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 7).

W Schronisku prowadzono profilaktykę zdrowotną zwierząt, a szczepienia odnotowywano w kartotekach zwierząt, prowadzonych przez Schronisko oraz w programie „Klinika XP” prowadzonym przez Przychodnię Weterynaryjną współpracującą ze Schroniskiem. Przeprowadzone szczepienie wpisywano również do książeczek zdrowia zwierząt. Poza szczepieniami obowiązkowymi, jak wyjaśnił Kierownik, *psy szczepiono na nosówkę, parwowirozę, zakaźne zapalenie wątroby, parainfluenzę i leptospirozę. Koty natomiast na kaliciwirus, herpeswirus, panleukopenię oraz grzybicę skórą. Szczepienia u psów i kotów na choroby zakaźne wykonywane są raz w roku. Szczepienia grzybicze u kotów – w razie stwierdzenia*

³⁸ Wprowadzona zarządzeniem wewnętrznym Nr 18/2018 Dyrektora Miejskiego Zarządu Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu z dnia 26 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia procedur i instrukcji (działania) dotyczących przebiegu załatwiania spraw w Schronisku dla bezdomnych zwierząt.

³⁹ Nr 1/UM/2019 z 2 stycznia 2019 r., Nr 2/UM/2020 z 23 grudnia 2019 r. (aneks Nr 1/2020 z 3 sierpnia 2020 r.), Nr 16/UM/2021 z 31 grudnia 2020 r., Nr 30/UM/2022 z 24 stycznia 2022 r., Nr 8/UM/2023 z 23 stycznia 2023 r., Nr 26/UM/2024 z 1 lutego 2024 r.

⁴⁰ Umowy obejmujące lata 2019-2020.

⁴¹ Umowy obejmujące lata 2021-2024.

objawów. U kociąt przed ukończeniem szóstego miesiąca życia w odstępie miesiąca wykonywane są dwa szczepienia na choroby zakaźne.

Wskaźnik śmiertelności⁴² psów w Schronisku wynosił: a/ 4,67% w 2019 r., b/ 4,46% w 2020 r., c/ 2,16% w 2021 r., d/ 4,35% w 2022 r. oraz e/ 5,13% w 2023 r. Wskaźnik śmiertelności kotów wynosił odpowiednio: 11,97%, 23,05%, 21,83%, 17,02%, oraz 16,33%. W odniesieniu do wartości wskaźnika śmiertelności kotów w latach 2019-2023 Kierownik wyjaśnił, że wskaźnik ten jest odwrotnie proporcjonalny do liczby szczepień wykonywanych w latach 2019-2023. Było to odpowiednio: 1/ w 2019 r. – 120 szczepień, b/ w 2020 r. – 18 szczepień, c/ w 2021 r. – 4 szczepienia, d/ w 2022 r. – 28 szczepień, e/ w 2023 r. – 111 szczepień. Kierownik wyjaśnił również, że *główną przyczyną śmiertelności w 2020 r. i w 2021 r. była panleukopenia, na którą nie szczepiliśmy kotów nowo przyjmowanych. Chorowały też te, które były szczepione w 2019 r., ale dzięki temu przebieg był łagodniejszy, a śmiertelność mniejsza. W schronisku panleukopenia występuje co jakiś czas i nie ma sposobu, żeby temu zapobiec ze 100% skutecznością – jest to choroba wirusowa, która bardzo długo potrafi utrzymywać się w otoczeniu. W 2021 r., aby zminimalizować ryzyko zakażeń, zostały zakupione lampy wiruso- i bakteriobójcze używane w kociarni, niestety dopiero wprowadzenie szczepień skutecznie zmniejszyło śmiertelność kotów.*

Na podstawie próby obejmującej badanie dokumentacji 30 przypadków zgonów/eutanazji zwierząt w okresie objętym kontrolą stwierdzono, że we wszystkich ww. przypadkach podana przyczyna zgonu/eutanazji znajdowała odzwierciedlenie w dokumentacji dotyczącej leczenia zwierzęcia, a wszystkie przypadki eutanazji zostały wykonane i umotywowane przez lekarza weterynarii z powodów humanitarnych⁴³. Nie stwierdzono przypadku, w którym eutanazja była motywowana nadmierną agresywnością zwierzęcia. Wszystkie objęte próbą zwierzęta były poddawane badaniom oraz leczone przez lekarza weterynarii, aż do momentu zgonu lub eutanazji.

W całym okresie objętym kontrolą Schronisko posiadało umowy z podmiotem zajmującym się m.in. zbieraniem, transportem i utylizacją odpadów weterynaryjnych, w tym zwłok padłych zwierząt lub ich części. Odbiór przez ww. podmiot zwłok zwierząt odbywał się dwa razy w roku. W każdym przypadku ww. podmiot wystawiał dokument potwierdzający odbiór wraz ze wskazaniem gatunku, liczby sztuk oraz wagi odebranych zwłok zwierząt.

(akta kontroli str. 253-254, 265-323, 752-914, 1011-1035, 1201-1202)

1.11. W Schronisku korzystano z pomocy wolontariuszy. W okresie objętym kontrolą, oświadczenia o przystąpieniu do wolontariatu wypełniły łącznie 764 osoby, w tym: a/ w 2019 r. – 136, b/ w 2020 r. – 91, c/ w 2021 r. – 101, d/ w 2022 r. – 124, e/ w 2023 r. – 232, f/ w I kwartale 2024 r. – 80 osób. Kierownik Schroniska wyjaśnił, że w Schronisku pracują również osoby odrabiające zaległości czynszowe oraz skazani wykonujący wyroki. Część z nich pomagała przy zwierzętach, część – jedynie w pracach porządkowych i gospodarczych. Nie jest możliwe podanie dokładnej liczby obu grup. Kierownik wyjaśnił również, że w zakresie wolontariatu Schronisko prowadzi politykę „otwartych drzwi”. Oznacza to, że akceptujemy różne formy wolontariatu w różnych stopniach zaangażowania wolontariuszy. Wiele osób rozważających wolontariat obawia się długoterminowego zobowiązania, któremu nie będą w stanie sprostać, dlatego przyjęliśmy model wolontariatu niewymagający systematyczności i pozostawiający w gestii wolontariusza zarówno częstotliwość wizyt w schronisku, jak i zakres działań. Biorąc pod uwagę przyjęty przez schronisko system, placówka

⁴² Definiowany jako stosunek liczby utraconych zwierząt (suma padnięć naturalnych i eutanazji) do liczby zwierząt, które przebywały w schronisku. Z raportu Głównego Lekarza Weterynarii z wizytacji schronisk dla zwierząt w 2022 r. wynika, że średni wskaźnik śmiertelności psów w schroniskach w 2022 r. wynosił około 5%, natomiast w przypadku kotów około 17%.

⁴³ Stanem zwierzęcia nierokującym wyleczenie i powodującym jego przedłużające się cierpienie.

korzysta z pomocy wolontariuszy codziennie. Ich działania skupiają się głównie na wyprowadzaniu psów, podstawowej tresurze, doraźnej pomocy behawioralnej, pracach porządkowych i pielęgnacji zwierząt. Dostęp do Schroniska został zapewniony dla każdej zainteresowanej osoby codziennie, w godzinach jego otwarcia⁴⁴.

(akta kontroli str. 254, 928, 1233)

1.12. Pracownicy Schroniska wylapywali bezdomne zwierzęta wyłącznie na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle. W okresie objętym kontrolą Schronisko dysponowało samochodem do przewozu zwierząt oraz sprzętem niezbędnym do odławiania zwierząt. W Schronisku nie prowadzono ewidencji świadczonych usług, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 8). Schronisko nie dysponowało atestami (potwierdzeniami uzyskania atestu) w odniesieniu do sprzętu wykorzystywanego do odławiania zwierząt, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 9).

(akta kontroli str. 917, 929, 1134, 1140-1141, 1219, 1225, 1230)

1.13. MZBK, w okresie objętym kontrolą, nie posiadał innego miejsca przetrzymywania zwierząt niż Schronisko.

(akta kontroli str. 255, 929)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Schronisku w odniesieniu do kotów nie spełniono norm powierzchniowych, wskazanych w ust. 2 załącznika do rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. (który wszedł w życie 27 stycznia 2024 r.).

W dniach oględzin w Schronisku przebywało 47 kotów (12 kwietnia 2024 r.), oraz 48 kotów (15 kwietnia 2024 r.), natomiast w Schronisku powinno przebywać jednorazowo nie więcej niż 36 kotów. Tym samym Schronisko - w odniesieniu do kotów - było przepełnione.

Przy zastosowaniu ww. norm do całego okresu objętego kontrolą (mimo że przed 2024 r. ww. nie obowiązywały), celem zobrazowania skali problemu, w Schronisku powinno przebywać jednorazowo nie więcej niż 30⁴⁵ lub 36⁴⁶ kotów. Liczba kotów na dzień 1 stycznia wynosiła odpowiednio: a/ 41 w 2019 r., b/ 62 w 2020 r., c/ 40 w 2021 r., d/ 62 w 2022 r., e/ 51 w 2023 r. oraz f/ 61 w 2024 r. Kierownik wyjaśnił, że w latach 2019-2022 maksymalna liczba kotów wyznaczana była przez Powiatowego Inspektora Weterynarii.

Kierownik wyjaśnił, że w Schronisku, w latach 2019-2024, przebywała i nadal przebywa większa niż maksymalna liczba kotów, na którą schronisko zostało przewidziane z kilku powodów: a/ Schronisko przyjmuje koty wolno bytujące na leczenie z intencją zwrotu osobie przyprowadzającej po ich wyzdrowieniu, jednak często zdarza się, że ludzie odmawiają odbioru zwierząt; b/ w Schronisku przebywają koty przewlekłe chore i kalekie, które nie mogą wrócić w miejsce bytowania ani nie mają szans na adopcję; c/ co roku trafia do nas duża liczba kociąt, większość z nich znajduje domy, jednak często matka, która jest zdziczała, zostaje w schronisku. Same kocięta również zawyżają statystykę. Kierownik Schroniska wyjaśnił również, że potrzebę wybudowania kociarni w Schronisku zgłaszało wiele organizacji prozwierzęcych, przez co najmniej dziesięć lat. Jednak faktyczne działania zmierzające do jej wybudowania podjęła dopiero Prezydent Miasta Kędzierzyn-Koźle, Sabina Nowosielska. Obecnie funkcjonująca kociarnia została oddana do użytku w listopadzie 2017 r., czyli zaledwie kilka lat przed wydaniem rozporządzenia

⁴⁴ Od 7:00 do 15:00.

⁴⁵ W latach 2019-2022.

⁴⁶ W latach 2023 oraz I kwartale 2024 r.

w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. W momencie ogłoszenia ww. rozporządzenia, budynek kociarni wciąż objęty był gwarancją, którą anulowałoby dokonanie zmian konstrukcyjnych, mających przystosować kociarnię do nowych wymogów. Całkowity koszt wybudowania kociarni wyniósł 237 942,11 zł. Obecnie, w celu dostosowania kociarni do obowiązujących wymogów, potrzebna byłaby gruntowna przebudowa i rozbudowa pawilonu kociarni, co wymagałoby kolejnego znacznego nakładu finansowego, w relatywnie krótkim czasie.

W trakcie oględzin budynku kociarni przeprowadzonej w trakcie kontroli NIK, z udziałem specjalistów, potwierdzono, że w Schronisku nie zostały spełnione wymagania odnoszące się do norm powierzchniowych. Należy jednak podkreślić, że specjaliści nie stwierdzili oznak wskazujących na negatywne oddziaływanie zbyt dużej obsady na zachowanie kotów. Koty nie przejawiały agresywnych zachowań wobec siebie, były ufnie wobec ludzi i miały możliwość wyjścia na zewnętrzny wybieg.

(akta kontroli str. 249, 252, 1171-1172, 1199, 1201-1202, 1233)

2. W trakcie oględzin Schroniska stwierdzono częściowe ubytki w płytkach podłogowych w boksach dla psów o numerach od 1 do 12, co było niezgodne z § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. Zgodnie z tym przepisem ściany, podłogi i drzwi w pomieszczeniach, w których przebywają zwierzęta, wykonuje się z trwałych materiałów: a) umożliwiających mycie i odkażanie, b) niepowodujących urazów lub uszkodzeń ciała u zwierząt.

Powyższe stanowiło potwierdzenie ustaleń poczynionych przez Zastępcę Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kędzierzynie-Koźlu opisanych w protokole kontroli NR 2/2023 z 22 grudnia 2023 r., w którym też zobowiązano Schronisko do usunięcia ubytków w posadzce boksów dla psów do 30 września 2024 r. Kierownik Schroniska wyjaśnił, że usuwanie ubytków w boksach w Schronisku zaplanowano do realizacji w dwóch etapach. W 2023 r. wyremontowano powierzchnię prawego skrzydła (boksy od 13 do 28), natomiast w 2024 r. zaplanowano odnowienie powierzchni lewego skrzydła (boksów od 1 do 12).

(akta kontroli str. 126, 132, 1189-1197, 1234)

3. Pomimo obowiązku wskazanego w § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., w Schronisku nie wykładano – w okresie od 27 stycznia 2023 r. do 27 października 2023 r. – mat dezynfekcyjnych przed wejściami do pomieszczeń izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę zakaźną zwierząt oraz kwarantanny zwierząt. Brak ten wskazany został w protokole z kontroli przeprowadzonej przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kędzierzynie-Koźlu (nr 1/2023 z 21 kwietnia 2023 r.), a jego usunięcie – ww. organ potwierdził w protokole z 27 października 2023 r. sporządzonym w wyniku przeprowadzenia ponownej kontroli.

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że na tą sytuację złożyło się kilka czynników: stare maty uległy zniszczeniu na skutek zużycia, a nowe nie zostały jeszcze zakupione. Pojawiła się także obawa, że względu na porę roku, że psy przechodząc najpierw po mokrej macie, a potem wychodząc na mroź, mogą uszkodzić sobie poduszki łap. Jako że od lat nie mieliśmy w Schronisku problemów z chorobami zakaźnymi psów, wydawało się to mniejszym zagrożeniem niż potencjalny uraz fizyczny. Niemniej po uwadze ze strony Powiatowego Inspektoratu Weterynaryjnego maty zakupiono i wprowadzono do użycia.

(akta kontroli str. 136, 915, 924-925, 1186-1188)

4. W Schronisku nie prowadzono ewidencji wyprowadzeń psów na spacer lub wybiegi w formie elektronicznej, a jedynie w formie papierowej, co stanowiło naruszenie wymogu wynikającego z § 7 ust. 7 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. (obowiązującego od 27 stycznia 2023 r.). Prowadzenie ewidencji w wersji elektronicznej rozpoczęto w trakcie trwania kontroli NIK.

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że większość stałych wolontariuszy, którzy wyprowadzają psy na spacer, stanowią osoby w wieku starszym. Ewidencja prowadzona w wersji papierowej była dla nich rozwiązaniem łatwiejszym ze względów organizacyjnych oraz technicznych. Pragnę zaznaczyć, że obecnie, chociaż ewidencja jest już prowadzona elektronicznie, ww. możliwości organizacyjne i techniczne sprawiają, że wolontariusze nadal posługują się systemem papierowym, a ewidencja uzupełniana jest na tej podstawie, regularnie, przez pracownika Schroniska.

(akta kontroli str. 132, 916, 925)

5. Pomimo obowiązku wynikającego z § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., w Schronisku w okresie od 27 stycznia 2023 r. do 20 grudnia 2023 r. nie została zapewniona całodobowa opieka, tj. poza godzinami jego pracy. Zgodnie z tym przepisem zwierzętom przebywającym w schronisku zapewnia się całodobową opiekę – w godzinach pracy schroniska, nie mniej niż przez 8 godzin, sprawowaną przez osobę przeszkoloną w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt, a poza tymi godzinami - zapewnianą przez przyjęte w tym schronisku środki organizacyjne lub techniczne. Brak zapewnienia całodobowej opieki został stwierdzony przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kędzierzynie-Koźlu w protokole z kontroli⁴⁷, w którym wskazano również termin wykonania ww. obowiązku na dzień 31 lipca 2023 r. Na podstawie ustaleń kontroli Powiatowy Lekarz Weterynarii w Kędzierzynie-Koźlu 9 sierpnia 2023 r. skierował do Dyrektora MZBK pismo, w którym przedłużył termin realizacji zalecenia do 30 września 2023 r. Z uwagi na brak dochowania tego terminu, Powiatowy Lekarz Weterynarii wydał 6 grudnia 2023 r. nakaz zapewnienia opieki zwierzętom poza godzinami pracy Schroniska, poprzez nadzór osoby przeszkolonej w zakresie postępowania ze zwierzętami lub poprzez przyjęte środki organizacyjne lub techniczne. Montaż monitoringu wizyjnego potwierdzony został w protokole z 22 grudnia 2023 r.⁴⁸, sporządzonym w wyniku ponownej kontroli Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kędzierzynie-Koźlu.

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że głównym powodem zwłoki w montażu monitoringu wizyjnego były problemy z pozyskaniem środków finansowych.

(akta kontroli str. 132, 136, 157, 915, 925, 1186-1187)

6. W okresie objętym kontrolą w Schronisku zatrudniono 12 pracowników, z których cztery osoby – w momencie ich zatrudnienia – nie spełniały wymogu wynikającego z § 8 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt⁴⁹, dotyczącego posiadania przeszkolenia w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt.

Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że ustawodawca nie wskazał w jakim zakresie i przez kogo pracownik ma być przeszkolony przed zatrudnieniem, przyjętą więc praktyką było szkolenie BHP, na którym omawiano zasady bezpieczeństwa w Schronisku, a po zatrudnieniu, przed rozpoczęciem pracy przeprowadzano instruktaż stanowiskowy w miejscu zatrudnienia. Dyrektor MZBK wyjaśnił, że ww. cztery osoby nie dysponowały zaświadczeniami o odbytych szkoleniach, pragnę jednak zaznaczyć, że przed podjęciem czynności służbowych zostały przeszkolone w MZBK z zakresu BHP i stanowiskowych. Na zakończenie pragnę dodać, że we wskazanym § 8 ww. rozporządzenia nie doprecyzowano, o jakie szkolenia chodzi. Pragnę nadmienić, że system szkolenia pracowników przyjętych przez Schronisko, sprawdził się w praktyce,

⁴⁷ Nr 1/2023 z 21 kwietnia 2023 r.

⁴⁸ Nr 2/2023.

⁴⁹ Dz. U. Nr 158, poz. 1657; dalej: rozporządzenie w wymagań weterynaryjnych z 2004 r.

gdyż za cały okres kontroli nie było nawet jednego przypadku, gdzie zdrowie zwierzęcia ucierpiało na skutek działania osoby zatrudnionej.

Przychodnia weterynaryjna współpracująca ze Schroniskiem przez cały okres objęty kontrolą zaświadczyła, że nie było w tym okresie potrzeby interwencji weterynarza która byłaby skutkiem błędu lub zaniedbania pracownika Schroniska względem zwierząt.

Zgodnie z § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych⁵⁰ osoba, która ukończyła określoną formę kształcenia, otrzymuje zaświadczenie.

(akta kontroli str. 985-986, 1142, 1168)

7. W obowiązującej w Schronisku do 22 lutego 2024 r. *Procedurze obsługi psów po przywiezieniu do Schroniska*⁵¹ wskazano, że zwierzę poddawane jest kwarantannie przez okres do 14 dni według oceny lekarza weterynarii, pomimo tego, że w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. d rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. wprowadzono obowiązek kwarantanny dla zwierząt przyjętych do schroniska co najmniej przez 15 dni liczonych od dnia przyjęcia zwierzęcia.

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że w Schronisku, pomimo zapisanego 14-dniowego okresu kwarantanny, w praktyce stosuje się kwarantannę trwającą 15 dni.

W trakcie trwania czynności kontrolnych Dyrektor MZBK wydał zarządzenie Nr 7/2024 zmieniające m.in. treść *Procedury obsługi psów po przywiezieniu do Schroniska*, w której to procedurze wskazano, że zwierzę podlega kwarantannie w odosobnionym kojcu przez 15 dni.

(akta kontroli str. 291, 301, 329-334)

8. W okresie objętym kontrolą w Schronisku nie prowadzono ewidencji świadczonych usług, pomimo takiego wymogu wskazanego w § 4 pkt 7 uchwały w sprawie wymagań, jakie powinien spełnić przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt, grzebowiska i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części.

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że *taki rejestr nie jest prowadzony, bo nie ma podstawy prawnej zobowiązującej Schronisko do jego prowadzenia i nigdy nie zaistniała faktyczna potrzeba lub praktyczny powód do tego, aby rozpocząć taką praktykę*. Kierownik Schroniska wyjaśnił również, że *pracownicy Schroniska w momencie powiadomienia o bezdomnym psie na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle podejmują interwencję najszybciej jak to jest możliwe, w znacznej większości przypadków natychmiastowo*. Mając na uwadze treść art. 7 ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Schronisko nie miało obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt, jednak było zobowiązane spełniać wszystkie wymagania ustalone przez Radę Miasta.

(akta kontroli str. 23, 917, 929, 1134, 1140-1141)

9. Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle w § 4 pkt 5 uchwały w sprawie wymagań, jakie powinien spełnić przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt, grzebowiska i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części określiła m.in. wymagania dotyczące uzyskania zezwolenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt, wskazując, że przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt powinien m.in. dysponować atestowanymi środkami do obezwładniania

⁵⁰ Dz. U. Nr 31, poz. 216 ze zm.

⁵¹ Załącznik Nr 1 do zarządzenia Dyrektora MZBK Nr 18/2018 z dnia 26 czerwca 2018 r.

i chwywania zwierząt w sposób nie powodujący zagrożenia dla ich życia i zdrowia, ani nie zadający im cierpienia.

Jednostka kontrolowana nie dysponowała dokumentami poświadczającymi posiadanie atestów dla użytkowanego sprzętu do obezwładniania i chwywania zwierząt. Kierownik Schroniska wyjaśnił, że część wyposażenia do bezpiecznego chwywania zwierząt (poskromy, siatki weterynaryjne, chwytaki) została zakupiona wiele lat temu, w okresie poprzedzającym kontrolę NIK. Niestety nie zachowały się żaden rachunki, atesty ani dokumentacja związana z tymi przedmiotami. Są one nadal w użyciu i w dobrym stanie, gdyż obsługa Schroniska korzysta z nich niezwykle rzadko – jedynie w ekstremalnie trudnych przypadkach. Podczas oględzin infrastruktury Schroniska, powołani przez NIK specjaliści wskazali, że w ich opinii, ww. sprzęt jest właściwy i odpowiednio zabezpieczony, aby nie kaleczyć zwierząt. W ocenie NIK, nie podważając ustaleń specjalistów, Schronisko w celu spełniania nakazu wskazanego w ww. uchwale Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle powinno dysponować atestowanym sprzętem.

(akta kontroli str. 22-24, 929, 988, 1189-1190)

OCENA CZĄSTKOWA

Schronisko zapewniło zwierzętom bezdomnym opiekę, przyjmowane do Schroniska zwierzęta poddawane były badaniu przez lekarza weterynarii, kwarantannie oraz obowiązkowym szczepieniom. Wszystkie pomieszczenia, kojce i wybiegi w całym Schronisku utrzymywane były w czystości. Legowiska dla wszystkich zwierząt były czyste i suche, a także regularnie czyszczone. Wszystkim zwierzętom zapewniono dostęp do czystej wody. Wybiegi dla psów spełniały wymogi dotyczące powierzchni. Powierzchnia kociarni nie odpowiada jednak wymogom wynikającym z liczby kotów w niej przebywających. W Schronisku zatrudniono cztery osoby, które w momencie zatrudnienia nie posiadały przeszkolenia w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt. W Schronisku nie zapewniono też, począwszy od 27 stycznia 2023 r., instalacji monitoringu wizyjnego, którą to nieprawidłowość usunięto jeszcze przed wszczęciem kontroli przez NIK. W Schronisku nie prowadzono również ewidencji świadczonych usług.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Zapobieganie bezdomności zwierząt

2.1. Na podstawie badania dokumentacji obejmującej próbę zwierząt przebywających w Schronisku⁵² stwierdzono, że przyjęte zwierzęta były poddawane kastracji lub sterylizacji. Zwierzęta przed wydaniem do adopcji były kastrowane lub sterylizowane (z wyjątkiem zwierząt zbyt młodych do przeprowadzenia ww. zabiegów⁵³ lub wobec których były przeciwwskazania lekarza weterynarii).

(akta kontroli str. 463-464)

2.2. W okresie objętym kontrolą w Schronisku poddano zabiegowi iniekcji transpondera: a/ w 2019 r. – 88 psów i 155 kotów, b/ w 2020 r. – 75 psów i 158 kotów, c/ w 2021 r. – 55 psów i 112 kotów, d/ w 2022 r. – 51 psów i 73 koty, e/ w 2023 r. – 65 psów i 108 kotów, f/ w I kwartale 2024 r. – 12 psów i 16 kotów.

W wyniku analizy ewidencji zwierząt przyjętych do Schroniska w 2023 r. stwierdzono, że nie wszczepiono transponderów 112 psom oraz 33 kotom. Kierownik Schroniska wyjaśnił, że 39 psów było już zaczipowanych, 72 psy zostały odebrane przez właścicieli, a w jednym przypadku nastąpił zgon suki tuż po przyjęciu do Schroniska (przyjęcie po wypadku). W odniesieniu do kotów wyjaśnił, że 13 kotów przyjętych do Schroniska było już zaczipowanych, dwa koty zostały odebrane przez właścicieli,

⁵² Obejmującej badanie dokumentacji z procesów adopcyjnych 10 psów i 10 kotów.

⁵³ Dotyczy jednego psa i siedmiu kotów.

dziewięć kotów zostało poddanych eutanazji, a ponadto miało miejsce dziewięć zgonów kotów.

Na podstawie próby⁵⁴ ustalono, że zwierzęta przekazane do adopcji zostały wcześniej oznakowane poprzez wszczepienie transpondera z indywidualnym numerem, a informacje o przeprowadzeniu jego iniekcji zostały wprowadzone do bazy zwierząt umożliwiającej identyfikację zwierzęcia po numerze transpondera. W przypadku dwóch psów z badanej próby stwierdzono, że zabieg iniekcji przeprowadzono po upływie terminu wskazanego w przepisach rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., pomimo braku wskazań zdrowotnych lub behawioralnych co do zwłoki w iniekcji, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 1).

(akta kontroli str. 255-256, 463-486, 917, 934, 955, 1134, 1140, 1201-1202)

2.3. W okresie objętym kontrolą w Schronisku prowadzono wykazy przebywających w nim zwierząt (osobno dla psów i kotów). Od stycznia 2023 r. wykazy te prowadzono w formie elektronicznej, a wprowadzone dane obejmowały opis zwierzęcia, w tym: a/ gatunek, b/ wiek, c/ płeć wraz z informacją o ewentualnej kastracji lub sterylizacji, d/ maść i znaki szczególne, e/ numer wszczepionego transpondera wraz z datą wszczepienia, f/ datę przyjęcia do Schroniska, g/ dane podmiotu przekazującego zwierzę, h/ informacje o okresie kwarantanny zwierzęcia, i/ datę wykonania zabiegu kastracji lub sterylizacji. W przypadku 16 zwierząt nie wprowadzono do ww. informacji o stanie/kondycji zwierzęcia w momencie przyjęcia do Schroniska – szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 2).

(akta kontroli str. 490-558)

2.4. W Schronisku przekazano do adopcji: a/ w 2019 r. – 104 psy oraz 100 kotów, b/ w 2020 r. – 75 psów oraz 94 koty, c/ w 2021 r. – 62 psy oraz 52 koty, d/ w 2022 r. – 64 psy oraz 48 kotów, e/ w 2023 r. – 60 psów oraz 45 kotów, f/ w I kwartale 2024 r. – 25 psów oraz 13 kotów. Wskaźnik samych adopcji⁵⁵ wynosił w odniesieniu do psów w poszczególnych latach: 1/ w 2019 r. – 46,02%, 2/ w 2020 r. – 35,55%, 3/ w 2021 r. – 35,84%, 4/ w 2022 r. – 37,65%, 5/ w 2023 r. – 37,97% oraz 6/ w I kwartale 2024 r. – 59,52%. W odniesieniu do kotów ww. wskaźnik wynosił odpowiednio 45,87%, 44,34%, 27,51%, 38,10%, 31,03% oraz 108,33%.

Wskaźnik adopcji⁵⁶ w odniesieniu do psów wynosił w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą: a/ w 2019 r. – 75,67%, b/ w 2020 r. – 73,98%, c/ w 2021 r. – 71,98%, d/ w 2022 r. – 63,48%, e/ w 2023 r. – 77,35% oraz f/ w I kwartale 2024 r. – 48,67%. W odniesieniu do kotów ww. wskaźnik wynosił natomiast odpowiednio: 64,09%, 63,94%, 51,53%, 55,85%, 52,55% oraz 24,66%.

W okresie objętym kontrolą miały miejsca przypadki, w których zwierzęta adoptowane powróciły do Schroniska. Dotyczyło to: 1/ dwóch psów⁵⁷ i sześciu kotów⁵⁸ w 2019 r.,

⁵⁴ Obejmującej 10 psów i 10 kotów.

⁵⁵ Stosunek liczby zwierząt wydanych do adopcji do liczby zwierząt przyjętych do Schroniska. W informacji o wynikach kontroli *Zapobieganie bezdomności zwierząt* (LBI.430.004.00.2016; nr ewid. 9/2016/P/16/058/LBI) przeprowadzonej przez NIK wskazano, że w jednostkach objętych kontrolą nowych właścicieli znajdowało około 23% zwierząt.

⁵⁶ Liczony jako suma liczby zwierząt zwróconych prawowitym właścicielom i liczby zwierząt przekazanych do adopcji do liczby zwierząt przebywających w Schronisku w danym roku. W raporcie Głównego Lekarza Weterynarii z wizytacji schronisk dla zwierząt w 2022 r. wskazano, że procent liczby adopcji (adopcje oraz oddanie zwierzęcia prawowitemu właścicielowi) w 2022 r. wynosił 63,69% dla psów oraz 59,75% dla kotów.

⁵⁷ Przyczyna - zmiana sytuacji życiowej właściciela, właściciel twierdził, że pies ucieka i powoduje szkody w domu.

⁵⁸ Brak wskazania przyczyn.

2/ jednego psa⁵⁹ w 2020 r., 3/ dwóch psów⁶⁰ w 2021 r., 4/ dwóch psów⁶¹ w 2022 r., 5/ dwóch psów⁶² oraz trzech kotów⁶³ w 2023 r.

Gminy oddające psy do Schroniska, w treści zawartych w tym zakresie Porozumień z Gminą Kędzierzyn-Koźle, określiły obowiązki Schroniska⁶⁴. Nie wskazały natomiast szczegółowych wymagań dotyczących zasad adopcji zwierząt.

Na podstawie przyjętej próby⁶⁵ stwierdzono, że wydane do adopcji zwierzęta odbyły kwarantannę, były zaszczepione, zostały oznakowane poprzez zabieg iniekcji transpondera, a dane o zwierzęciu wraz z numerem tego transpondera zostały wprowadzone do ogólnodostępnej bazy danych. Zwierzęta przed wydaniem do adopcji były kastrowane lub sterylizowane (z wyjątkiem zwierząt, w przypadku których wystąpiły przeciwwskazania do tego zabiegu). Schronisko w treści umów adopcyjnych nie zobowiązywało osób adoptujących zwierzęta, które nie zostały poddane kastracji lub sterylizacji, do poddania tych zwierząt tym zabiegom w późniejszym terminie.

W obowiązującym w okresie objętym kontrolą wzorze umowy adopcyjnej zawarto postanowienia dotyczące zobowiązania się nowego właściciela do zapewnienia zwierzęciu dobrych warunków, w tym: odpowiedniego wyżywienia, czystej wody i ciepłego schronienia, szczepień ochronnych i przeciwko wściekliznie w wyznaczonych terminach, pomocy weterynaryjnej w razie potrzeby, a także dobrego traktowania przez wszystkich domowników. W treści ww. umowy adopcyjnej Schronisko zapewniło sobie prawo przeprowadzenia kontroli poadopcyjnej w miejscu pobytu adoptowanego psa. Adopcja psa ze Schroniska nie była uzależniona od uiszczenia opłaty.

W Schronisku obowiązywała procedura adopcyjna stanowiąca załącznik Nr 7 do zarządzenia Dyrektora Nr 18/2018 z dnia 26 czerwca 2018 r., w której w sposób szczegółowy określono wymogi, które musiała spełniać osoba deklarująca chęć zaadoptowania zwierzęcia. Proces adopcyjny składał się z następujących etapów: a/ wywiadu przeprowadzonego przez pracownika Schroniska, b/ wypełnienia *Wniosku przedadopcyjnego*, c/ odprawy weterynaryjnej – przekazania książeczki zdrowia zwierzęcia, d/ wypełnienia *Formularza zgłoszeniowego bazy danych SAFE-ANIMAL* do wprowadzenia danych właściciela do ogólnokrajowej bazy zwierząt zachipowanych, e/ zawarcia umowy adopcyjnej. W uzasadnionych przypadkach dopuszczono zawarcie umowy o tymczasową opiekę zwierzęcia przez umowę adopcyjną. W procedurze ustalono również, że wskazane jest przed podpisaniem umowy adopcyjnej dwu – trzykrotne wyprowadzenie psa na spacer. W trakcie trwania czynności kontrolnych Dyrektor MZBK wydał zarządzenie Nr 7/2024 z 22 lutego 2024 r. rozszerzające zakres pytań⁶⁶ skierowanych do potencjalnych właścicieli adoptowanego psa/kota, w stosunku zakresu przewidzianego w zarządzeniu nr 18/2018.

W okresie objętym kontrolą Schronisko aktywnie prowadziło akcje informacyjne i promujące adopcje zwierząt⁶⁷. Schronisko współpracowało w tym zakresie m.in.

⁵⁹ Pogryzł osoby adoptujące.

⁶⁰ Właściciele psa stwierdzili, że „jest chory psychicznie i ma samobójcze tendencje”, w drugim przypadku powodem była przeprowadzka właścicieli psa za granicę.

⁶¹ Nieutrzymywanie czystości, w drugim przypadku agresja wobec innego psa osób adoptujących.

⁶² Nadpobudliwość psa, psa uznano za zbyt agresywnego (zagryzł kurę).

⁶³ W pierwszy przypadku osoba adoptująca spodziewając się narodzin dziecka uznała kota za zbyt duże zagrożenie, w drugim przypadku przyczyną zwrotu była niezgodność charakterów z innym kotem właścicieli, w trzecim przypadku nie podano przyczyny.

⁶⁴ Odbiór psów i transport ich do Schroniska, zapewnienie godziwych warunków pobytu w Schronisku w tym stałej opieki weterynaryjnej, obejmującej obowiązkowe szczepienia i leczenie.

⁶⁵ Obejmującej badanie dokumentacji z procesów adopcyjnych 10 psów i 10 kotów.

⁶⁶ Np. Czy planuje Pan/Pani zabezpieczyć okna/balkon, aby uniemożliwić kotu wypadnięcie? Co się będzie działo z kotem w czasie Pana/Pani wyjazdów, wakacji, itp.?

⁶⁷ Z wyjątkiem okresu pandemii Covid-19.

z Miejską Biblioteką Publiczną w Kędzierzynie-Koźlu⁶⁸ oraz z Miejskim Zakładem Komunikacyjnym w Kędzierzynie-Koźlu Spółką z o. o. Również w lokalnej prasie ukazywały się artykuły opisujące poszczególne psy i koty oczekujące na adopcję, wraz ze zdjęciami tych zwierząt. W 2023 r. Schronisko rozpoczęło współpracę⁶⁹ z klubem siatkarskim Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle, czego efektem była kampania w mediach społecznościowych klubu, wspólna sesja zdjęciowa zawodników wraz ze zwierzętami ze Schroniska oraz wydanie kalendarza ze zdjęciami z ww. sesji. Schronisko wspólnie ze Stowarzyszeniem Ukochaj zwierzaka, z udziałem Nadleśnictwa Kędzierzyn-Koźle oraz gazety Nowa Trybuna Opolska, przeprowadziło w grudniu 2023 r. akcję „Karma wraca”, w ramach której w galerii handlowej mieszkańcy mogli wymienić karmę lub akcesoria dla zwierząt na choinki. Kierownik Schroniska wyjaśnił: *trwale współpracujemy także z portalem „Kędzierzyn-Koźle inaczej”, regularnie publikującym materiały prozwierzęce i promujące adopcje, Fundacją Pod Skrzydłami Litka, lokalną delegaturą OTOZ Animals, Towarzystwem Przyjaciół Zwierząt i Opieki Nad Zwierzętami, a także, okazjonalnie, z innymi działającymi na terenie miasta organizacjami, których celem jest pomoc zwierzętom. Jesteśmy w kontakcie z lokalnymi mediami (portalem KK24, Gazetą Lokalną, Radiem Park, Radiem Opole, Telewizją Kędzierzyn-Koźle), które chętnie pomagają nam w nagłaśnianiu podejmowanych działań i informowaniu o ważnych wydarzeniach. Doskonałym przykładem tej współpracy jest przedsięwzięcie przez nas „Akcja Mrozy”, którą przeprowadziliśmy w styczniu. Wskutek tej inicjatywy, aż dziesięć psów najzimniejsze noce początku roku spędziło w domach tymczasowych, a wielu z opiekunów, którzy odpowiedzieli na apel, już deklaruje chęć adopcji stałej. W dniu 15 lutego 2019 r. Schronisko zostało jednym z laureatów konkursu „Kozły Biznesu 2018”⁷⁰ w kategorii Nagroda mediów 2018⁷¹ za efektywne wykorzystanie mediów społecznościowych w procesie budowania dobrej marki instytucji, ambitnej realizacji złożonych celów i poszerzaniu grona zaangażowanej w dialog i współpracę społecznej grupy przyjaciół schroniska.*

Kierownik Schroniska wyjaśnił: *Schronisko posiada własną interpretację określenia „zwierzęta nieadopcyjne”. Dla nas są to psy i koty, które nie mogą iść do adopcji, gdyż stanowiłyby zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt. W większości przypadków status „nieadopcyjny” jest tymczasowy i utrzymujemy go jedynie do czasu, w którym możemy z dużą dozą prawdopodobieństwa uznać, że istnieje możliwość bezpiecznego przeprowadzenia adopcji. Najczęstszym powodem takiej sytuacji jest agresja zwierzęcia, którą, na szczęście, w większości przypadków można dzięki pracy z takim zwierzęciem okiełznać. W przeciwieństwie do niektórych instytucji nie uważamy w Schronisku za „nieadopcyjne” zwierząt, które są stare lub chore, czy też kalekie. Obecnie w Schronisku jedynie jeden pies ma status „nieadopcyjnego”, ze względu na swoją nieobliczalność i niezwykle głęboką agresję lękową, która czasami aktywuje się nawet bez powodu. Nie zmienia to faktu, że gdyby znalazła się osoba gotowa przejść rygorystyczny proces adopcyjny i udowodniła, że jest w stanie zapanować nad psem, byłibyśmy w stanie wydać go do adopcji. Kierownik Schroniska wyjaśnił również, że Schronisko kategorycznie odmawia wydawania do adopcji psów, które miałyby przebywać na łańcuchu, ze względu na liczne opinie behawiorystów oraz lekarzy weterynarii o negatywnym wpływie takich warunków na psychikę*

⁶⁸ W ramach akcji: w 2019 r. - piknik proekologiczny dla dzieci z okazji Światowego Dnia Ziemi: atrakcje na stoisku edukacyjnym Schronisko dla bezdomnych zwierząt; w 2020 r. - wywiad w „Echo Studni” (gazetce wydawanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną); w 2022 r. - wystawa „Nie kupuj! Adoptuj!”; w 2023 r. - dwa spotkania z Kierownikiem Schroniska promujące świadomą adopcję zwierząt.

⁶⁹ Zainicjowaną m.in. przez Stowarzyszenie Ukochaj zwierzaka oraz lokalne działaczki Kelli Smith i Alinę Agarkową.

⁷⁰ Zorganizowanego przez Kędzierzynsko-Kozielski Park Przemysłowy Spółkę z o. o.

⁷¹ Nagroda przyznana przez przedstawicieli lokalnych mediów, tj. Radia Park, Nowej Gazety Lokalnej, portalu KK24, Dobrej Gazety i Telewizji Kędzierzyn-Koźle.

zwierzęcia. Natomiast do życia w kojcach zewnętrznych wydajemy jedynie takie psy, o których wiemy, że nie byłyby w stanie przystosować się do życia w domu lub mieszkaniu (obecnie w Schronisku mamy dwa takie psy). Oczywiście zmiana tej polityki mogłaby przynieść wzrost wskaźnika adopcji w naszym Schronisku, jednak zawsze był i jest dla nas ważniejszy dobrostan zwierząt po adopcji niż statystyka.

Schronisko pozytywną opinię w zakresie opieki nad bezdomnymi zwierzętami wydały Stowarzyszenie Ukochaj Zwierząka, Kędzierzyńsko-Kozielskie Towarzystwo Przyjaciół Zwierząt i Opieki nad Zwierzętami, Inspektorat do spraw Ochrony Zwierząt Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Zwierząt „ANIMALS” w Kędzierzynie-Koźlu. (akta kontroli str. 26-112, 255-256, 294-299, 306-328, 748-751, 963-965, 975, 1200)

2.5. W treści Porozumień nie zawarto obowiązku realizacji przez Schronisko działań innych niż wynikające z obowiązujących przepisów z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami bądź zapobiegania bezdomności.

(akta kontroli str. 26-112, 916, 926)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Na podstawie szczegółowego badania dokumentacji próby zwierząt przebywających w Schronisku⁷² stwierdzono, że w przypadku dwóch psów⁷³ (20%) zabiegi wszczepienia transpondera przeprowadzono: 157 oraz 46 dni od zakończenia kwarantanny po przyjęciu ich do schroniska. Stanowiło to naruszenie wymogu wynikającego z § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., zgodnie z którym zabieg wszczepienia transpondera należy wykonać nie później niż w terminie siedmiu dni od daty zakończenia kwarantanny.

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że, w obu przypadkach *brak wykonania zabiegu iniekcji mikroczipa wynikał z przeoczenia pracowników Schroniska, który to brak został zidentyfikowany podczas przygotowywania psów do adopcji i natychmiast wszczepiono psom wymagane mikroczipy.*

(akta kontroli str. 917, 927-928, 934, 955, 1134, 1140)

2. Na podstawie szczegółowego badania dokumentacji próby zwierząt przebywających w Schronisku⁷⁴ stwierdzono, że w przypadku wszystkich objętych nią kotów (100%) oraz sześciu psów (60%) nie wprowadzono do kart zwierząt wymaganych informacji o stanie/kondycji zwierzęcia w momencie przyjęcia do Schroniska. Zgodnie z treścią § 6 ust. 3 pkt 1 lit g rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. wykaz zwierząt w schronisku powinien zawierać opis zwierzęcia, w tym informację o kondycji zwierzęcia w dniu przyjęcia do schroniska.

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że przyczyną było niedopatrzenie podczas wprowadzania danych.

(akta kontroli str. 965-966, 975-976)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Schronisko prowadziło akcje promocji adopcji zwierząt bezdomnych, współpracując z mediami, placówkami kultury oraz klubem siatkarskim Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle. W efekcie podejmowanych działań, w sposób skuteczny zachęcano mieszkańców do adopcji zwierząt ze Schroniska. W ocenie NIK Schronisko w sposób rzetelny dbało o zabezpieczenie zwierząt przekazywanych do adopcji, poprzez zawarcie odpowiednich zapisów w treści umowy adopcyjnej. Wydane do adopcji zwierzęta odbyły kwarantannę, zostały zaszczepione i oznakowane poprzez zabieg iniekcji transpondera, a dane o zwierzęciu wraz z numerem transpondera zostały wprowadzone do ogólnodostępnej bazy danych.

⁷² Obejmującej badanie dokumentacji z procesów adopcyjnych 10 psów i 10 kotów.

⁷³ Numery ewidencyjne 7574 oraz 7624.

⁷⁴ Obejmującej badanie dokumentacji z procesów adopcyjnych 10 psów i 10 kotów.

3. Finansowanie oraz rozliczenie zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności

3.1. Roczne koszty prowadzenia schroniska⁷⁵ w okresie objętym kontrolą wyniosły: a/ w 2019 r. – 722 631,08 zł; b/ w 2020 r. – 770 977,72 zł; c/ w 2021 r. – 763 404,18 zł; d/ w 2022 r. – 844 429,98 zł; e/ w 2023 r. – 1 051 462,08 zł oraz f/ w I kwartale 2024 r. – 266 900,28 zł. Średni dzienny koszt utrzymania jednego zwierzęcia w schronisku wynosił: 1/ w 2019 r. – 28,69 zł; 2/ w 2020 r. – 30,53 zł; 3/ w 2021 r. – 25,82 zł; 4/ w 2022 r. – 20,29 zł; 5/ w 2023 r. – 21,18 zł oraz 6/ w I kwartale 2024 r. – 25,96 zł. Średni dzienny koszt wyżywienia jednego zwierzęcia w schronisku wynosił odpowiednio 3,55 zł; 3,01 zł; 1,96 zł; 1,86 zł; 1,52 zł oraz 3,02 zł.

W okresie objętym kontrolą darowizny w postaci karmy dla zwierząt ewidencjonowano w programie księgowo-finansowym pod pozycją *pozostałe przychody operacyjne*. Łączna kwota darowizn w postaci karmy dla zwierząt wyniosła⁷⁶ 359 569,40 zł⁷⁷.

Gminy, które zawarły Porozumienia na przekazywanie psów do Schroniska poniosły łącznie opłaty w wysokości wynoszącej: 1/ w 2019 r. – 111 402 zł, 2/ w 2020 r. – 105 386 zł, 3/ w 2021 r. – 126 954 zł, 4/ w 2022 r. – 191 235 zł, 5/ w 2023 r. – 208 055 zł oraz 6/ w I kwartale 2024 r. – 34 849 zł.

W ww. Porozumieniach przewidziano, że gminy, które przekazały Gminie Kędzierzyn-Koźle zadania dotyczące opieki nad bezdomnymi psami, uiszczać będą: a/ kwotę w wysokości stanowiącej iloczyn zryczałtowanej stawki brutto za jednego psa i ilości psów przebywających w Schronisku przez co najmniej połowę danego miesiąca; b/ kwotę w wysokości stanowiącej iloczyn zryczałtowanej stawki brutto za jednego psa i ilości psów przebywających w schronisku przez mniej niż połowę dni danego miesiąca; c/ kwotę zryczałtowanego wynagrodzenia za wykonanie sterylizacji lub kastracji za sukę/psa z terenu danej gminy przekazanego do Schroniska; d/ kwotę na pokrycie kosztów poniesionych przez Schronisko zmierzających do odbioru zgłoszonego bezdomnego psa w sytuacji zakończonej nie odnalezieniem zgłaszanego psa.

(akta kontroli str. 335-353, 1203-1208)

3.2. W okresie objętym kontrolą w Schronisku zrealizowano następujące działania inwestycyjno-modernizacyjne: 1/ w 2021 r.⁷⁸ zamontowano instalację fotowoltaiczną⁷⁹, 2/ w 2022 r. przeprowadzono modernizację pokrycia dachowego budynku biurowo-socjalnego Schroniska⁸⁰, 3/ w 2023 r. wymieniono część starych kojców na nowe, zamontowano ogrzewanie elektryczne wraz z klimatyzacją w budynku biurowo-socjalnym oraz zainstalowano monitoring⁸¹. Kierownik Schroniska wyjaśnił, że celem powyższych inwestycji było m.in. podniesienie komfortu przebywania w Schronisku zwierząt oraz pracowników, obniżenie kosztów ponoszonych na utrzymanie Schroniska, oraz dostosowanie Schroniska do wymogów wskazanych w rozporządzeniu w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.

(akta kontroli str. 252, 347-353, 925-926, 931-933, 1203-1208)

⁷⁵ Bez kosztów remontów i modernizacji obiektów oraz inwestycji i zakupów inwestycyjnych.

⁷⁶ W latach 2019-2023.

⁷⁷ W 2019 r. 95 235,78 zł, w 2020 r. 69 829,82 zł, w 2021 r. 56 747,64 zł, w 2022 r. 56 745,67 zł, w 2023 r. 81 010,49 zł.

⁷⁸ W latach 2019-2020 w Schronisku nie poniesiono wydatków inwestycyjnych.

⁷⁹ Wydatek w wysokości 119 900,40 zł.

⁸⁰ Wydatek w wysokości 53 893,68 zł.

⁸¹ Łącznie wydatki w 2023 r. w wysokości 250 576 zł.

3.3. MZBK realizował zadania związane z prowadzeniem Schroniska w okresie objętym kontrolą zgodnie z zasadami gospodarki finansowej określonymi w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁸², tj. ponosiło wydatki na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym⁸³, a prowadzona w Schronisku ewidencja księgowa umożliwiała jasne i rzetelne rozliczenie środków otrzymywanych przez MZBK na prowadzenie Schroniska.

Na podstawie dokumentacji dotyczącej realizacji Porozumienia zawartego z Gminą Gogolin stwierdzono, że jego przedmiot był wykonywany zgodnie z przyjętymi zobowiązaniami. W treści Porozumienia Gmina Gogolin nie wskazała wymagań dotyczących osób zajmujących się w Schronisku zwierzętami. Na podstawie przyjętej próby⁸⁴ stwierdzono, że Schronisko prawidłowo rozliczało się z tą gminą, tj. za każdy miesiąc sporządzano zestawienie z liczbą psów⁸⁵.

W okresie objętym kontrolą przedstawiciele Urzędu Miasta w Kędzierzynie-Koźlu nie przeprowadzili w Schronisku kontroli dotyczącej gospodarki księgowo-finansowej. Kierownik Schroniska wyjaśnił, że ostatni audyt wewnętrzny zakończył się we wrześniu 2018 r. Wyjaśnił też, że *stan liczby psów i kotów w Schronisku sprawdzany jest na bieżąco, każdego dnia przez pracowników i wolontariuszy, którzy poza stanem inwentarza sprawdzają również kondycję fizyczną zwierząt. Dzięki takiej inwentaryzacji możemy dokładnie przyjrzeć się zwierzęciu, sprawdzić nie tylko czy mamy je na stanie, ale również upewnić się czy nie rozwinęły się u nich stany chorobowe, co jest szczególnie ważne u psów starszych.*

(akta kontroli str. 87-98, 926, 987, 990-1001)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą w Schronisku, sukcesywnie dokonywano modernizacji i remontów, w celu dostosowania infrastruktury do wymogów wynikających z wejścia w życie rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. MZBK realizował zadania związane z prowadzeniem Schroniska, w tym wynikające z porozumień zawartych z innymi gminami, zgodnie z zasadami gospodarki finansowej określonymi w przepisach o finansach publicznych.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie kotom przebywającym w Schronisku przestrzeni w pomieszczeniach, w których przebywają zgodnie z wymogami wskazanymi w rozporządzeniu w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.

2. Podjęcie działań mających na celu uzupełnienie ubytków w posadzkach boksów dla psów.

⁸² Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

⁸³ W granicach upoważnienia wynikającego z planu finansowego w rozdz. 90013 – Schroniska dla zwierząt.

⁸⁴ Obejmującej badanie dokumentacji rozliczeniowej z Gminą Gogolin za 2023 r.

⁸⁵ Zawierające numer ewidencyjny, imię psa, datę przyjęcia, datę opuszczenia Schroniska, uwagi, kwotę za pobyt, kwotę za przejęcie psa, kwotę za zabiegi.

3. Wzmocnienie nadzoru nad przestrzeganiem terminowości wykonywania zabiegów iniekcji transponderów oraz obowiązkiem wprowadzania do kart zwierząt informacji o stanie/kondycji zwierzęcia w momencie przyjęcia do Schroniska.
4. Prowadzenie ewidencji świadczonych usług.
5. Zapewnienie, aby nabywane na potrzeby Schroniska środki do obezwładniania i chwywania zwierząt posiadały wymagane atesty.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 12 czerwca 2024 r.

Kontroler

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Wojciech Jarzyna
specjalista kontroli państwowej

p.o. Dyrektor Delegatury w Opolu
Iwona Zyman

.....
podpis

.....
podpis